

Podtrhuje nebo podtrhává?

Jana Položijová

To takhle jdu po ulici a slyším větu:

„Ty nové šaty podtrhají tvou krásu! Jsou nové?“

„Ne, jen jsou vyprané v Pervolu.“

„To není možné, ty přece musí být nové!“

Že vám v úvodním dialogu něco nezní? To je dobře, ono to také znít nemá. Chyba je ve slově *podtrhávají* – má tam správně být *podtrhují*. Že je to stejné? Je a není. Ponořme se nyní spolu do hlubin slova *podtrhnout*. Jak už to v češtině bývá, je to složitější, než se na první pohled zdá.

Sloveso *podtrhnout* má hned několik významů. Prvním z nich je *čárou podškrtnout*. Pamatujme si, že vždy někdo podtrhává něco nějakým způsobem, například *podtrhávat chyby červeně*; *podtrhnutí nadpisu barevně* nebo *podtrhat všechna sudá čísla*. Tím, že v textu něco vyznačíme, k tomu přivedeme pozornost. Jednoduchá logická úvaha. Dalo by se také uvažovat o původu toho slova, který najdeme v slovesu *trhnout*. Můžeme vidět souvislost v prudkém pohybu, který vykonáváme jak při trhnutí, tak podtrhnutí. Význam „podškrtnout“ můžeme vyjádřit hned několika tvary – *podtrhnout*, *podtrhat*, *podtrhávat* a *podtrhovat*. Nesmíme však zapomenout na vidy. Slovesa *podtrhnout* a *podtrhat* mají vid dokonavý a slovesa *podtrhávat* a *podtrhovat* vid nedokonavý, což bude mít hlavní vliv na volbu daného výrazu v projevu.

Druhým významem je *podrazit něco*. Tady se trochu odlišujeme od předchozího významu – někdo podtrhává něco někomu, třeba *podtrhnout soupeři nohy*; *podtrhnout někomu židli* nebo *žebřík*. Vypadá to jako malá změna, ale důležitým faktorem je, že toto podtrhnutí se děje *někomu*. Důležitou informací je, že ve významu „podrazit“ se slovo *podtrhnout* používá pouze v tvarech *podtrhnout*, *podtrhávat* nebo *podtrhovat*, ale nikdy se nevyskytuje v tvaru *podtrhat*. Také zde se nám nabízí hledat původ slova v prudkém pohybu, kterým k činnosti dochází.

Poslední je dnes už knižní význam, a to *zdůraznit/zvýraznit* – někdo podtrhává něco něčím. Například *slavnostní hudba podtrhovala atmosféru*; *náramkem se podtrhla krása paže* nebo *charakteristické znaky podtrhují autentičnost*. Což je přesně ten význam, který máme v úvodním rozhovoru. Sice je to výraz knižní, což napovídá, že běžně se s ním moc nesetkáme, nicméně v dnešní době ho můžeme vidat stále častěji. Proč to? Protože vše kolem nás je krásné! My jsme krásní! Když se podíváme na reklamy, tak valná většina z nich nabízí něco, co je krásné, nebo co nás udělá krásnější. Na kráse záleží a je důležité na ni upozorňovat. A když nejde o krásu, tak jde alespoň o intenzivní zážitek. Což nás vrací zpět k našemu jazykovému problému. Stejně jako u předchozího významu, je možné *podtrhnout* ve významu „zdůraznit“ vyjádřit variantami *podtrhnout*, *podtrhávat* nebo *podtrhovat*, ale nikdy *podtrhat*. Co se týče původu slova, můžeme se obrátit výše k prvnímu významu, kde jsme si řekli, že *podtrhnout* něco ve větě znamená přilákat k tomu pozornost. A jsme doma. Tím, že k něčemu přivedeme pozornost, to zdůrazníme. Pro nás je ale důležité, že správně měl dialog znít:

„Ty nové šaty podtrhují tvou krásu! Jsou nové?“

„Ne, jen jsou vyprané v Pervolu.“

„To není možné, ty přece musí být nové!“

Sečteno podtrženo... já bych to radši podškrtnla.